

Handläggare: Inger Nilsson
Telefon: 508 23 305

Till
Hägersten-Liljeholmens
stadsdelsnämnd 2009-05-14

Förändringar i avgiftssystemet för insatser till personer med funktionsnedsättning – remissyttrande

Förslag till beslut

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och översänder det som sitt remissyttrande till kommunstyrelsen.

Maria Mannerholm
Stadsdelsdirektör

Ingrid Widebäck
Avdelningschef
Social omsorg

Sammanfattning

Förändringar föreslås i stadens avgiftssystem för insatser till personer med funktionsnedsättning under 65 år. Förslaget syftar till att förbättra likställigheten mellan kommunerna i landet och mellan medborgare i staden. Motsvarande förändring har tidigare gjorts i avgiftssystemet inom äldreomsorgen. Förvaltningen är positiv till grundtankarna med det nya förslaget, men anser att det föreslagna systemet är komplicerat och att det kan leda till ökade svårigheter att få korrekta avgifter fastställda.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för social omsorg. Handikapprådet har informerats om ärendet den 8 april 2009 samt tagit del av tjänsteutlåtandet den 7 maj 2009. De fackliga organisationerna har informerats vid samverkansgrupp den 28 april 2009.

Bakgrund

Socialtjänstlagen (SoL) anger ett högsta belopp som kommunerna får ta ut i avgift för hemtjänst, dagverksamhet, kommunal hälso- och sjukvård samt för bostad i särskilt boende för äldre och personer med funktionsnedsättning under 65 år. Lagen anger också ett förbehållsbelopp som kommunerna ska använda när de beräknar vilken avgift den enskilde har möjlighet att betala. I lagen anges även hur den enskildes avgiftsgrundande inkomst ska beräknas och hur ett beslut om avgift kan överklagas.

I Stockholms stad finns två olika system för avgifterna, ett för äldreomsorg och ett för stöd och service till personer med funktionsnedsättning under 65 år. Med anledning av förtydliganden och domar om tillämpningen av bestämmelserna har förändringar gjorts av avgifterna inom äldreomsorgen. Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen föreslår nu att också avgiftssystemet för stöd och service ska förändras så att det bättre följer lagens intentioner om likställighet över landet och inom kommunen.

För att likställigheten ska uppnås ska avgiftssystemet beakta att personer med funktionsnedsättning under 65 år i allmänhet har högre levnadskostnader än äldre. Hänsyn till detta ska tas genom att personer under 65 år förbehållas ett högre minimibelopp och genom individuella tillägg.

De föreslagna förändringarna rör främst beräkning av inkomst vid underskott av kapital, nivån på minimibeloppet för personer med funktionsnedsättning under 65 år, minimibeloppet vid särskilt boende med heldygnsomsorg, höjd maxavgift vid uttag av omsorgsavgift samt förändrade avgiftsgrupper.

De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 januari 2010. Tillämpningsanvisningar ska utarbetas årligen av socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden.

För de enskilda personer som är berörda beräknas effekterna bli att en stor andel gynnas och att de som får 0 kr i avgift blir ungefär lika många som nu. Ungefär 80 personer totalt i staden beräknas få högre avgifter. Dessa personer bedöms kunna

få kompensation för merkostnaden genom handikappersättning från försäkringskassan. För staden kan de nya reglerna ge ett överskott på 3 mnkr, men det verkliga överskottet bedöms bli avsevärt mindre än så när hänsyn tagits till individuella tillägg för merkostnader mm.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen anser det givetvis angeläget att staden arbetar i enlighet med gällande principer om likställighet mellan medborgare. Förvaltningen är därför positiv till grundtankarna med förslaget om förändringar i avgiftssystemet, men ställer sig tveksam till delar av det.

Allmänna synpunkter

I förslaget sägs att avgifterna ska vara tydliga för den enskilde. Förvaltningen instämmer i det och vill därför poängtera vikten av att också anvisningarna för avgifterna är så tydliga som möjligt. Det är då inte acceptabelt med skrivningar som ”kan gälla” (sid. 15) utan det måste specificeras vad som faktiskt gäller.

Förvaltningen håller för troligt att det kan vara så att yngre personer har högre levnadsomkostnader än äldre, men har svårt att förstå varför en gräns ska dras vid 61 års ålder vad gäller kostnaden för mat. Enklare och rimligare vore att samma belopp gällde för alla fram till 65 år.

Den främsta invändningen mot förslaget är att det blir svårt för brukarna att ansöka med alla de tillägg som den enskilde kan yrka på och att uträkningarna blir komplicerade att göra för handläggarna.

En del av de brukare som beviljas insatser från beställarenheten funktionsnedsättning kan, orkar eller vill av olika skäl inte fylla i de inkomstuppgifter som förvaltningen skickar ut varje år. Vissa vill över huvud taget inte medverka till någon ekonomisk utredning, vilket gör att de får betala den högsta avgiften för sina insatser. Andra brukare har på grund av t.ex. sin psykiska funktionsnedsättning svårt att hålla reda på papper och att fylla i blanketter och lämnar därför felaktiga eller inga uppgifter om sin ekonomi.

När maxbeloppet föreslås bli så mycket högre än nu – 1712 kr mot nuvarande 717 kr/månad – måste handläggarna arbeta mycket med att få den enskilde att förstå vikten av att lämna uppgifter och att uppgifterna är korrekta. Om för höga avgifter debiteras ökar risken för att avgiften går till inkasso (fast inkassoärenden i dessa fall oftast leder till att skulderna skrivs av).

De komplicerade uträkningarna gör att handläggarna måste ägna mer arbetstid åt att utreda och beräkna avgifter. Det nya avgiftssystemet bedöms därför medföra merkostnader för förvaltningen.

Trygghetslarm är en enkel insats men ibland avgörande för att den enskilde ska kunna bo kvar i sitt vanliga hem. Larmet kostar 58 kr per månad för brukaren. För att denna blygsamma summa ska kunna debiteras krävs ett omfattande utredningsarbete av förvaltningen och dessutom en kontinuerlig fakturahantering. Förvaltningen anser att kostnaden för trygghetslarmet i sin helhet bör stanna på förvaltningen och inte debiteras den enskilde, åtminstone inte i de fall då brukare inte ha någon insats utöver larmet.

Till skillnad från inom äldreomsorgen så finns inte särskilt många avgiftsärenden vid beställarenheten funktionsnedsättning. Varje handläggare har således ett relativt litet antal sådana ärenden, vilket gör att de har svårt att upprätthålla sin kompetens kring avgiftsberäkningen. De nya komplicerade reglerna ställer ännu högre krav på kompetensen och förvaltningen känner viss oro för att avgifterna kan bli fel. Ett exempel på sådant som är svårt för handläggarna att hålla reda på är avdrag för förbrukningsartiklar (sid. 12)

För att öka chansen att alla beräkningar ska bli korrekta krävs en enkel blankett där det tydligt framgår hur inkomsten ska beräknas och vilka avdrag och tillägg som den enskilde kan yrka på. Den förslagna ”räknesnurren” i paraplysystemet är också nödvändig.

I förslaget sägs att avgiften ska reduceras när den enskilde får mindre insatser än beviljat. Förvaltningen menar att rätten till reduktion gör att höga krav måste ställas på att utförarna rapporterar in rätt omfattning på insatserna i paraplysystemet.

Konsekvenser för brukarna i Hägersten-Liljeholmen

I mars 2009 hade 78 personer insats i form av hemhjälp efter beslut från beställarenheten funktionsnedsättning. Av dessa betalade 42 personer maxavgift (717 kr per månad). Sex personer betalade ingen avgift alls på grund av låga inkomster. Hur förslaget påverkar dessa brukare går inte att bedöma utan att individuella beräkningar har gjorts för var och en. I vissa fall kan det nya sättet att räkna göra att den enskilde blir berättigad till handikappersättning från försäkringskassan.

Vid samma tidpunkt fanns 41 personer som betalade avgift för kost och hyra på HVB/särskild bostad efter beslut om insats enligt SoL. De allra flesta av dessa personer var placerade till följd av psykiatrisk problematik och de allra flesta hade den allra lägsta sjukersättningen. Endast fyra av dem hade så höga inkomster att de behövde betala vårdavgift enligt dagens system. Det nya förslaget kommer troligen inte att påverka denna grupp.

Bilagor

1. Remisshandling